

SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO
14/2006 vp

Hallituksen esitys Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä kesäkuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 67/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että sivistysvalio-

kunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- suunnittelija Suvipäivikki Mikola, opetusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Roomassa lokakuussa 2004 tehdyn sopimuksen Euroopan perustuslaista ja sen voimaansaattamislain.

Sopimus Euroopan perustuslaista on Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen kansainvälinen sopimus. Uusi yhtenäinen perustuslakisopimus korvaa eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta voimassa olevat sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu. Uuteen sopimukseen perustuva Euroopan unioni on oikeudellisesti ja poliittisesti olemassa olevan Euroopan unionin seuraaja.

Sopimuksella yhdistetään Euroopan yhteisö ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustettu unioni yhdeksi, yhtenäiseksi oikeushenkilöksi. Kokonaisuudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat perussopimusten selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen, unionin toiminnan tehostaminen ja unionin tuominen lähemmäksi kansalaisia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sivistysvaliokunta on käsitellyt asiaa oman toimialansa osalta myös kuluva vuoden keväällä antaessaan lausunnon valtioneuvoston Euroopan unionin perustuslakisopimusta koskevasta selonteosta (SiVL 7/2006 vp — VNS 6/2006 vp). Valiokunta viittaa lausunnossa todettuun.

Sopimus ei sisällä muutoksia kulttuuria (III-280 artikla), yleissivistävää koulutusta, nuorisoa ja ammatillista koulutusta (III-282 artikla) koskevissa määräyksissä nykyisiin perussopimuksiin verrattuna. Yhteistä kauppapolitiikkaa koskevien määräysten muutokset vaikuttavat kuitenkin koulutuspalvelujen kauppaan. Uutena politiikka-alana sopimukseen on lisätty urheilu (III-282 artikla), jonka alalla unionilla ei tällä hetkellä ole toimivaltaa lainkaan. Toimivalta-luokituksessa urheilu kuuluu aloihin, joilla voidaan toteuttaa tuki-, yhteensovittamis- tai täydennystoimia.

Tutkimusta ja teknologian kehittämistä koskevista määräyksistä uutta on se, että unionin toiminnan päämääräksi on asetettu eurooppalainen tutkimusalue, jossa tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti. Sopimukseen on sisällytetty myös tämän päämäärän saavuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamista koskeva uusi oikeusperusta (III-251 artiklan 4 kohta). Valiokunnan mielestä neuvottelutulos on tyydyttävä, koska määräyksillä ei ole vaikutusta kansalliseen tutkimuspolitiikkaan. Julistuksen n:o 21 mukaan unionin toiminnassa tutkimuksen alalla tulee ottaa asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden tutkimuspolitiikkojen peruslinjat ja -valinnat. Tutkimusta koskee myös toimivalta-luokituksen erityismääräys, jonka mukaan unionin toimivallan käyttäminen ei estä jäsenvaltioita käyttämästä toimivaltaansa, vaikka kysymys onkin unionin ja jäsenvaltioiden jaetusta toimivallasta (I-14 artiklan 3 kohta).

Sisämarkkinoita koskevaan lukuun sisältyy uusi oikeusperusta (III-176 artikla), jonka tarkoituksena on mahdollistaa teollis- ja tekijänoikeuksien eurooppalaisen suojan luominen,

mikä yksinkertaistaa ja selkeyttää sopimusta ja palvelee Suomen tavoitetta, jonka mukaan jousitolausketta tulee käyttää vain poikkeuksellisissa tilanteissa.

Kulttuuri- ja audiovisuaalisten palveluiden sekä koulutuspalveluiden osalta perustuslakisopimus merkitsee unionin toimivallan luonteen muuttumista unionin ja sen jäsenvaltioiden jaetusta toimivallasta unionin yksinomaiseksi toimivallaksi.

Yhteistä kauppapolitiikkaa koskeviin määräyksiin sisältyy sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen kauppaa koskeva erityismääräys. Sen mukaan neuvosto päättää määränemistön sijaan yksimielisesti sopimuksista kyseisten palvelujen kaupan alalla, mikäli sopimukset voivat vakavasti haitata näiden palvelujen järjestämistä kansallisella tasolla ja vaikeuttaa niiden tarjoamista jäsenvaltioiden toimesta. Kulttuuri- ja audiovisuaalipalvelujen kaupan alalla neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti silloin, kun tehtävät sopimukset voivat haitata unionin kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Toimivallan muuttuminen jaetusta toimivallasta unionin yksinomaiseksi toimivallaksi merkitsee sitä, että niin sanottujen sekasopimusten tekemisessä käytetty menettely korvautuu yksinomaan unionin tasolla tehtävillä sopimuksilla. Sopimukset käsitellään tällöin unioniasioina, jotka eduskunta käsittelee jo ennen sopimuksen hyväksymistä unionin tasolla ja joista se ilmaisee kantansa hallitukselle. Valiokunta viittaa edellä mainittuun lausuntoonsa. Valiokunta painottaa edelleenkin sitä, että nykyistä valmistelu-järjestelmää on uudistettava siten, että koulutuksella, kulttuurilla ja sosiaaliasioilla on oma neuvottelukuntansa nykyisen suppean jaoston sijaan ja että nämä neuvottelukunnat sekä ministeriön valmistelu ovat kiinteässä yhteydessä asian-tuntijavaliokuntaan kunkin kauppasopimuksen valmistelu- ja päätöksentekovaiheessa.

Edellä olevan perusteella sivistysvaliokunta katsoo, että hallituksen esitys Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien mää-

räysten voimaansaattamisesta on valiokunnan toimialaa koskevilta osiltaan hyväksyttävissä.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kaarina Dromberg /kok (osittain)
vpj. Säte Tahvanainen /sd
jäs. Esko Ahonen /kesk
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /kesk
Tatja Karvonen /kesk
Rauno Kettunen /kesk
Minna Lintonen /sd

Mikaela Nylander /r (osittain)
Kirsi Ojansuu /vihr
Seppo Särkiniemi /kesk (osittain)
Marja Tiura /kok
Jutta Urpilainen /sd (osittain)
Raija Vahasalo /kok
Unto Valpas /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.